

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حسین روزگار حسین

زندگی و زمانہ امام حسین علیہ السلام
از زبان ایشان

محمد محمدی

www.ketab.ir

سرشناسه: محمدیان، محمد، ۱۳۴۲ -

عنوان و نام پدیدآور: حسین علی از زبان حسین علی؛ زندگی و زمانه امام حسین علی از زبان ایشان / محمد محمدیان؛ ویرایش مؤسسه ویراستاران، سفانه الهی.

مشخصات نشر: قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۲۹۲ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۱-۱۲۸-۷

وضعیت فهرست نویسی: فیفا

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر: زندگی و زمانه امام حسین علیه السلام از زبان ایشان.

موضوع: حسین بن علی علی، امام سوم، ۴ - ۶۱ ق.

موضوع: Hosayn ibn 'Ali, Imam III, ۶۲۵-۶۸۰

شناسه افزوده: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف

رده بندی کنگره: BP۳۱/۵

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۳۳

شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۰۱۹۹۱

نشر معارف

عنوان: حسین علیه السلام از زبان حسین علیه السلام

(زندگی و زمانه امام حسین علیه السلام از زبان ایشان)

مؤلف: محمد محمدیان

ویرایش: مؤسسه «ویراستاران»، سفانه الهی

طرح جلد و یونیفورم متن: آرمان گرافیک (علی عباسی نژاد)

صفحه آرا: زیبا کتاب

ناشر: دفتر نشر معارف

(وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها)

نویت چاپ: شانزدهم، ۱۴۰۰

شمارگان: ۳۵۰۰ نسخه

قیمت: ۵۵۰۰۰ تومان

شاب: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۱-۱۳۸۱

دفتر نشر معارف قم، خیابان شهدا، کوچه ۴۲، شماره ۳، تلفن و نمابر: ۰۲۵-۳۷۷۴۰۰۰۴

مدیریت پخش قم، شرکت پاتوق کتاب، تلفن: ۰۲۵-۳۱۰۷۲۰

مراکز پخش

اراک: ۰۸۶-۳۲۲۲۹۰۳۸ ■ ارومیه: ۰۴۴-۳۲۲۵۴۴۴۱ ■ اصفهان: ۰۳۱-۳۲۲۱۱۶۹۲
 اهواز: ۰۶۱-۳۲۲۳۸۰۰۰ ■ ایلام: ۰۸۶-۳۲۲۶۴۳۸۲ ■ بجنورد: ۰۵۸-۳۲۲۴۲۲۷۸
 بردسکن: ۰۵۱-۵۵۴۳۰۱۲۱ ■ بندرعباس: ۰۷۶-۳۳۶۱۷۵۵۷ ■ بیرجند: ۰۵۶-۳۳۴۲۳۵۱۲
 تبریز: ۰۴۱-۳۳۳۵۸۰۸۰ ■ تربت حیدریه: ۰۵۱-۵۲۲۸۶۵۰۰ ■ تهران: ۰۲۱-۸۸۹۱۱۲۱۲
 رشت: ۰۱۲-۳۲۲۳۵۶۹۰۱۲ ■ زاهدان: ۰۵۶-۳۲۲۲۸۸۷۹ ■ زنجان: ۰۲۴-۳۲۳۶۶۴۲۵
 ساری: ۰۱۱-۳۲۲۵۳۰۲۰ ■ سبزوار: ۰۵۱-۴۴۲۲۶۰۰۴ ■ سمنان: ۰۲۲-۳۲۳۵۲۲۱۱
 شهرکرد: ۰۳۸-۳۲۲۵۰۰۰۴ ■ شیراز: ۰۷۱-۳۲۳۴۴۶۱۴ ■ قزوین: ۰۲۸-۳۲۳۴۰۰۷۶
 قم: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۷۵۷ ■ کرمان: ۰۳۴-۳۲۲۳۱۴۶۶ ■ کرمانشاه: ۰۸۴-۳۷۲۳۸۴۱۱
 گرگان: ۰۱۷-۳۲۲۲۷۸۰۰ ■ مشهد: ۰۵۱-۳۲۲۲۰۱۱۹ ■ یاسوج: ۰۷۶-۳۲۲۲۲۴۰۳
 یزد: ۰۳۵-۳۷۲۲۲۹۵۰

www.nashremaaref.ir ■ E-mail: info@nashremaaref.ir

NashreMaaref

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

- ۲۵ در دامان رسول خدا ﷺ
- ۲۵ هنگام تولد
- ۲۵ نماز پشت سر رسول خدا ﷺ
- ۲۵ تعلیم دعای قنوت
- ۲۶ تعلیم خدا باوری
- ۲۶ زینت آسمان ها و زمین
- ۲۷ سرشک رسول خدا ﷺ
- ۲۷ مهمانی رسول خدا ﷺ در منزل ما
- ۲۸ در آغوش رسول خدا ﷺ
- ۲۸ جانشینی رسول خدا ﷺ
- ۲۸ برزانوی رسول خدا ﷺ
- ۲۹ سرور جوانان بهشت
- ۲۹ آقا، فرزند آقا
- ۲۹ سلام بر امیرالمؤمنین (ع)
- ۲۹ چند پرسش از رسول خدا ﷺ
- ۲۹ رسول خدا ﷺ در حال تفکر
- ۳۰ اولوا الارحام

گوهرهای یادگاری از رسول خدا ﷺ	۳۱
کارهای بزرگ	۳۱
مودت اهل بیت	۳۱
برکات مسجد	۳۲
خوشحال کردن مؤمن	۳۲
تفسیر قرآن	۳۲

فصل دوم: دوران امیرالمؤمنین (علیه السلام) ۳۳

حوادث بعد از رسول خدا ﷺ	۳۵
پاسخ امیرالمؤمنین (علیه السلام) به درخواست بیعت	۳۵
شهادت مادر	۳۶
انتقاد از خلیفه دوم	۳۹
اعتراض به ابومضیان	۳۹
وداع با ابوذر هنگام بیعت	۴۰
سؤالاتی از امیرالمؤمنین (علیه السلام)	۴۱
توصیف رسول خدا ﷺ	۴۱
توجه به اقشار مختلف	۴۱
توجه ویژه به فضلا	۴۱
ارتباط بین مردم و کارگزاران حکومتی	۴۲
مجلس مفید و سازنده	۴۲
الفت بخشی	۴۲
مراقبت همراه با اخلاق و صداقت	۴۲
میان روی در امور	۴۲
الگوی اخلاق و رهبری	۴۳
ادب معاشرت و رفتار اجتماعی	۴۳
مردم داری و اخلاق مداری	۴۳
اثبت و همدلی	۴۴
مدارا با نیازمند، بی اعتنا به متملق	۴۴
سکوت سازنده	۴۴
سرنوشت من	۴۴
سوره قدر	۴۵

- ۴۶ «معنای» عترت
- ۴۶ سخنانی از امیرالمؤمنین (ع)
- ۴۶ تفسیر اذان
- ۵۰ علم و عمل
- ۵۰ حالات جسم انسان
- ۵۰ ایام خلافت امیرالمؤمنین (ع)
- ۵۰ در حضور پدر
- ۵۱ وسیله امنیت مردم
- ۵۱ دعای باران
- ۵۲ بسیج مردم برای جنگ صفین
- ۵۳ در صفین
- ۵۴ گفت و گو با یکی از سران خوارج
- ۵۵ برخورد کریمانه
- ۵۶ نهایت مراقبت
- ۵۶ هنگام شهادت امیرالمؤمنین (ع)

- ۶۵ صلح امام حسن مجتبی (ع)
- ۶۵ درخواست بیعت
- ۶۵ امام من
- ۶۵ پایداری بر تبعیت از امام
- ۶۶ وقت قیام نیست
- ۶۶ پاسخ به درخواست خُبر بن عدی
- ۶۷ !نقض عهد هرگز
- ۶۷ پاسخ به جمعی از شیعیان معترض به صلح
- ۶۷ گفت و گو با بزرگان شیعه
- ۶۹ برخورد قاطع با مروان
- ۶۹ !خوب می شناسمت
- ۷۰ ماهیت دشمن علی (ع)
- ۷۱ اهل بیت؛ خاندانی پاک
- ۷۱ محبوب ترین خلق

شهادت امام حسن مجتبی علیه السلام	۷۲
مصیبت بزرگ تر	۷۲
در آخرین روز زندگی برادر	۷۳
وصیت برادرم	۷۳
خُرمت شکنی	۷۵
خطاب به مروان	۷۶
رعایت وصیت برادر	۷۷
مرثیه ای در عزای برادر	۷۸
در رثای برادر	۷۸

فصل چهارم: دوران امامت

۸۱

پاسخ منفی به شیعیان برای نقض عهد با معاویه	۸۳
پاسخ به نامه شیعیان	۸۳
دفاع از نظر و انتخاب برادر	۸۴
نقض عهد، نه!	۸۴
سوء استفاده فرصت طلبان	۸۴
بشارت به دوستان	۸۴
ملاقات با دوستان وفادار	۸۵
ایستادگی در برابر استکبار معاویه	۸۶
پاسخ قاطع و کوبنده	۸۶
اقرار معاویه به کشتن حُجَر	۹۰
دژ مجلس معاویه	۹۱
معاویه! آرام بگیر	۹۳
کنایه به معاویه	۹۳
پاسخ به عمرو بن عاص	۹۴
مخالفت با ولیعهدی یزید	۹۴
مخالفت قاطع	۹۴
خیانت در امانت	۹۷
مقابله با دسیسه های معاویه	۹۸
ممانعت از ازدواج دختر خواهرم با یزید	۹۸
آزاد ساختن کنیز اهدایی از طرف معاویه	۱۰۱

- ۱۰۱ نفروختن مزرعه وقفی به معاویه
 ۱۰۲ یقین امیرالمؤمنین علیه السلام
 ۱۰۲ **روشنگری درباره حزب بنی امیه**
 ۱۰۲ تقابل ما و بنی امیه
 ۱۰۳ بنی امیه در قیامت
 ۱۰۳ ترسیمی از شخصیت معاویه
 ۱۰۴ تذکر به والی مدینه
 ۱۰۴ گفت وگو با فرزند عمرو بن عاص
 ۱۰۵ **اجتماع بزرگ منا**
 ۱۰۵ خطبه ای در مناقب از مرگ معاویه

- ۱۱۹ **درخواست بیعت با یزید**
 ۱۱۹ دعوت برای حضور نزد والی مدینه
 ۱۱۹ گفت وگو با عبدالله بن زبیر
 ۱۲۰ مادگی برای حضور در دارالخلافت مدینه
 ۱۲۱ ملاقات با ولید
 ۱۲۲ گفت وگو صریح با مروان
 ۱۲۴ **خودداری از بیعت و رفتن به سوی مکه**
 ۱۲۴ زیارت رسول خدا صلی الله علیه و آله
 ۱۲۵ ملاقات با محمد بن حنفیه
 ۱۲۶ وصیتنامه امام علیه السلام
 ۱۲۷ ملاقات با برادر دیگر
 ۱۲۷ ملاقات با اُمّ سلمه
 ۱۲۸ عزاداری زنان بنی هاشم
 ۱۲۸ دعوت مجدد برای بیعت
 ۱۲۸ حرکت به سوی مکه
 ۱۲۹ ملاقات با عبدالله بن مطیع
 ۱۲۹ ورود به مکه
 ۱۳۰ **پاسخ به نامه های کوفیان و اعزام مسلم بن عقیل به کوفه**
 ۱۳۰ پاسخ به نامه های بزرگان کوفه

اعزام مسلم به کوفه	۱۳۱
تصمیم عزیمت به کوفه	۱۳۲
فرستادن نامه به بزرگان بصره	۱۳۳
فراخواندن به کتاب خدا و سنت	۱۳۳
دریافت پاسخ مثبت از بصره	۱۳۴
ملاقات ها در آستانه عزیمت به کوفه	۱۳۵
ملاقات با عبدالله بن عباس	۱۳۵
گفت و گو با عبدالله بن عمر	۱۳۸
گفت و گو با عبدالله بن زبیر	۱۴۰
ملاقات با عبدالرحمن مخزومی	۱۴۱
ملاقات با ابوبکر فرزند عبدالرحمن	۱۴۱
ملاقات با محمد بن حنفیه	۱۴۲

فصل ششم: از مدینه تا کربلا

۱۴۳

حرکت به سوی عراق	۱۴۵
سخنرانی قبل از حرکت	۱۴۵
خروج از مکه	۱۴۵
ملاقات با عبدالله بن جعفر	۱۴۶
پاسخ به امان نامه والی مکه	۱۴۷
برخورد قاطع با مأموران والی مکه	۱۴۸
نامه ای به بنی هاشم	۱۴۸
در مسیر مکه تا کربلا	۱۴۸
نامه ای به کوفیان	۱۴۸
ملاقات با فرزدق شاعر	۱۴۹
ملاقات با بشر بن غالب	۱۵۰
ملاقات با عمرو بن لودان	۱۵۱
یاد مکرر یحیی بن زکریا	۱۵۱
نقل رؤیا برای علی اکبر	۱۵۲
چرا از مدینه و مکه خارج شده ام؟	۱۵۲
ما خاندان وحی و دانشیم	۱۵۳
ممانعت از رسیدن اموال مسلمانان به یزید	۱۵۳

۱۵۴	دور شوید
۱۵۴	مرگ با عزت
۱۵۵	گفت وگویی با خواهرم زینب
۱۵۵	رؤیایی صادق
۱۵۵	شهادت مسلم بن عقیل و قیس بن مسهر
۱۵۵	دریافت خبر شهادت مسلم
۱۵۶	نظر فرزندان مسلم
۱۵۶	اعلام خبر شهادت مسلم
۱۵۷	شهادت قیس
۱۵۷	دعوت عبیدالله بن حرّ به توبه
۱۶۰	رویارویی با سپاه حرّ
۱۶۰	پذیرایی از سپاه حرّ
۱۶۰	گفتگو با سپاه حرّ
۱۶۱	سخنرانی دوم برای سپاه حرّ
۱۶۳	پاسخ به تهدید حرّ
۱۶۴	ترسیم اهداف نهضت برای سپاه حرّ
۱۶۵	ملاقات با طرماح و همراهانش
۱۶۷	سخنرانی در جمع یاران
۱۶۸	ورود به سرزمین نینوا

۱۷۱	ورود به سرزمین کربلا
۱۷۱	آرامگاه ما
۱۷۱	سخنی از رسول خدا ﷺ
۱۷۲	همراه با پدرم
۱۷۳	نامه ای به بنی هاشم
۱۷۳	نامه ای از عبیدالله بن زیاد
۱۷۴	گفت وگو با هرثمه
۱۷۵	گفت وگو با فرمانده لشکر دشمن
۱۷۵	گفت وگو با فرستاده عمر بن سعد
۱۷۶	گفت وگو با عمر بن سعد

محاصره آب	۱۷۷
بسته شدن آب	۱۷۷
سخنانی با سپاه کوفه	۱۷۸
روز تاسوعا	۱۸۰
امان نامه شمر	۱۸۰
رؤیایی در عصر تاسوعا	۱۸۱
درخواست مهلت	۱۸۱
شب عاشورا	۱۸۲
زیباترین شب تاریخ	۱۸۲
شیرین تر از عسل	۱۸۵
هدیه ای به یاران	۱۸۵
اجازه بازگشت به حضرمی	۱۸۶
ای روزگار	۱۸۶
تسلای خاطر زینب	۱۸۶
نیمه شب عاشورا	۱۸۸
تدبیر نظامی	۱۸۹
دعایی سریع الاجابة	۱۸۹
آخرین آب	۱۹۰
صبح عاشورا	۱۹۱
رؤیایی در سحرگاه عاشورا	۱۹۱
مناجات صبح عاشورا	۱۹۱
در جمع یاران	۱۹۲
بشارتی به یاران	۱۹۲
آغازگر جنگ نیستم	۱۹۳
پاسخ اهانت	۱۹۴
خطابه های روز عاشورا	۱۹۴
زیر بار ذلت، هرگز!	۱۹۴
دومین خطابه	۱۹۸
آخرین سخن	۲۰۰
اتمام حجت با ابن سعد	۲۰۱
آغاز جنگ	۲۰۲

مقدمه

از آغازین روزهایی که آدمی زندگی در این کره خاکی را آغاز کرد، جنگ و درگیری شروع شد و تاکنون نیز ادامه دارد. نزاع بین اهل دنیا بر سر هواهای نفسانی و خواسته‌های مادی طبیعی است و از هوای نفس و طبع خاکی بشر جز این انتظاری نمی‌رود. مقابله و مبارزه بین اهل حق و اهل باطل نیز همیشه در طول تاریخ جریان داشته و تا پیروزی نهایی حق ادامه خواهد داشت و البته به تصریح قرآن؛ پیروزی حق وعده‌ی قطعی الهی است که روزی بشر شاهد تحقق آن خواهد بود.

در جریان درگیری‌هایی که بین جبهه حق و باطل به وقوع پیوسته است، صحنه‌هایی شگفت‌انگیز از استقامت، عزت، ایثار، و از جان‌گذشتگی یاران حق در برابر ستمگری، شقاوت، بی‌رحمی، تجاوزگری و کینه‌جویی اهل باطل به ثبت رسیده است که ماهیت حقیقی این درگیری‌ها را نشان می‌دهد و شناسنامه‌ی دقیقی از اهل حق و باطل ارائه می‌نماید که برای حق‌طلبان بسیار قابل توجه است و جای تأمل و دقت دارد. اما صحنه‌ای همچون صحنه کربلا، که تمام شاخص‌ها را در اوج کمال ارائه کند و وضوح و شفافیت آن در حد اعلی نمایان باشد، سراغ نداریم. حادثه کربلا در میان انبوه درگیری‌های حق علیه باطل، چونان خورشیدی است که با جلوه‌ش همه ستاره‌ها از جلوی دیدگان آدمیان محو می‌شود تا انوار آفتابش همه زوایا را روشن سازد.

در کربلا یاران حق؛ تمام قامت و در اوج عزت و نهایت مظلومیت، در بالاترین مراتب معرفت و محبت و کمال استقامت، در بحرانی‌ترین موقعیت، بی‌نظیرترین ایثارها و از جان‌گذشتگی‌ها را نثار حق کردند و این همه را با خون خویش در دل تاریخ ثبت و بلکه حک نمودند. در مقابل نیز اهل باطل تمام خصیصه‌ها و نشانه‌های جبهه‌ی باطل و راه ضلالت را در آن میدان از خود بروز دادند و به نمایش گذاشتند که آن هم برای عبرت آینده‌گان در تاریخ به ثبت رسیده است.

آنچه در روز عاشورا اتفاق افتاد میزان و ملاکی جامع و دقیق برای پیروان حق و حقیقت است و یکی از اسرار جاودانه ماندن حادثه کربلا در طول تاریخ همین ویژگی است. اگر کربلا الهام بخش است و با گذشت زمان کهنه نمی‌شود، اگر کربلا همیشه تأثیرگذار است و این تأثیر پیوسته عمیق‌تر و گسترده‌تر می‌شود، و اگر کربلا زنده

است و هیچ‌گاه فراموش نخواهد شد، همه به خاطر این ویژگی‌های منحصر به فرد آن است. ویژگی‌هایی که برای تمامی سطوح مخاطبان قابل درک و فهم است و احساس آن برای همگان مقدور. زن و مرد، کوچک و بزرگ، عالم و عامی، عام و خاص، مسلمان و غیر مسلمان، شرقی و غربی، و همه و همه با دیدن تابلوی جامع کربلا، حق و باطل را از هم تشخیص می‌دهند و جبهه‌ی حسینی را تحسین و نقطه مقابل آن را ملامت می‌کنند. و در یک گام جلوتر، به حسین علیه السلام و یارانش ابراز عشق و علاقه و از جبهه‌ی مخالف آنان ابراز تنفر و دوری می‌کنند. و آنان که همت بیشتری در وجود خویش می‌یابند و توان افزون‌تری برای تغییر و تحول دارند از حرکت حسینی الهام می‌گیرند و پیام آنها را سرلوحه زندگی خود قرار می‌دهند و راه آنان را برمی‌گزینند و در صدد مبارزه با جبهه‌ی باطل برمی‌آیند.

به راستی که کربلا فقط یک تاریخ نیست که در برهه‌ای از زمان اتفاق افتاده و به پایان رسیده باشد. کربلا جریانی زنده و جاویدان است که در طول تاریخ برای همه حق‌جویان و حق‌یاوران الهام بخش و هدایتگر است. برای مبارزان و جهادگران، تابلوی راهنما و قطب‌نمای حقیقت است. برای شیفتگان حق و از جان‌گذشتگان راه خدا و پیروان راستین راه انبیاء اسوه و الگویی جامع و کامل است، و در یک جمله: کربلا! پرچم بلند و پرافتخار خداست که بر قله‌ی حق و حقیقت به اهتزاز درآمده است و همه‌ی خداپرستان و عدالت‌طلبان را به حرکت فرا می‌خواند و راه عبور از گردنه‌ها و نحوه مقابله با راهزنان راه خدا و ظالمان و طاغوتیان را نشان می‌دهد و روحیه مقاومت و ایستادگی را در وجود آنان تثبیت و افزون می‌کند.

و امروز، اگر ارتباط قلبی ما با امام حسین علیه السلام برقرار است، اگر محبت سیدالشهداء علیه السلام و شهیدان کربلا در عمق وجود ما نشسته است، اگر عشق به حسین علیه السلام و یاران باوفایش دل‌های ما را تسخیر کرده است و یاد و خاطره‌ی حوادث کربلا بر سرک از دیدگان ما جاری می‌سازد، و اگر عاشورا و کربلا زندگی ما را متحول می‌کند، پس مسئولیتی بزرگ در برابر حفظ این میراث عظیم در پیش‌روی ما و وظیفه‌ای خطیر برای مراقبت از معارف عاشورایی و تاریخی کربلا متوجه همه ما است.

برای رسیدن به این مقصود هزاران هزار نفر جان خود را فدا کردند و هزاران هزار نفر از آسایش و راحتی خود گذشتند و بلاها به جان خریدند و از جان و مال و آبروی خویش صرف نظر کردند تا این پرچم بلند حق را بر فراز رفیع‌ترین قله‌ها به اهتزاز درآورند. و صد البته که توفیقات فراوانی را در این راه کسب کردند و بیش از آن که انتظار داشته باشند به هدف نزدیک شدند.

رحمت خداوند بر اولیاء دین و شیعیان مسئولیت‌شناس و متعهدی که در طی چهارده قرن از حادثه کربلا، برای حفظ و انتقال صحیح پیام‌آن به نسل‌های بعدی، سعی فراوان کردند تا این گنجینه ارزشمند و بی‌نظیر را آن چنان که شایسته اتنت حفظ نمایند و این آب‌حیات را در رگ‌های تاریخ جاری و ساری گردانند.

در مجموعه‌ی معارف عاشورایی آن بخشی که از درخشندگی خاصی برخوردار است سخنان رهبر این نهضت، حضرت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) است که محور و اساس همه این معارف بشمار می‌رود.

سخنان امام حسین (علیه السلام) سرچشمه اصلی و زلال‌ترین منبع برای معارف عاشورایی است که شرایط آن روزگار را با دقت ترسیم و اهداف قیام و نهضتش را تبیین می‌کند. سخنان امام حسین (علیه السلام) از چنان شفافیتی برخوردار است که نیاز به تفسیر و تحلیل ندارد و تمامی ابهامات و شبهات را برطرف می‌سازد و به بهترین شکل وضعیت جبهه حق و جبهه باطل را روشن می‌سازد و منطق قوی و مستحکم اهل حق را به نمایش می‌گذارد. گرچه بیشتر سخنانی که از امام حسین (علیه السلام) نقل شده است مرتبط با نهضت عاشورا است، ولی سخنان دیگری نیز قبل از آغاز نهضت وجود دارد که در معرفی شخصیت آن حضرت و اهداف بزرگی که داشته‌اند بسیار قابل استفاده است. مواضع و برخوردهایی که آن حضرت در ده سال امامت خویش با معاویه داشته‌اند، همچنین سخنانی که در دوران امامت برادر بزرگوارشان، امام حسن مجتبی (علیه السلام)، از ایشان نقل شده است، نقطه نظرات سیاسی و تربیتی ایشان را به روشنی تبیین می‌نماید. و البته اندک سخنانی نیز در دوران امیرالمومنین (علیه السلام) و برخی خاطرات از ایام رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از آن بزرگوار نقل شده است که تا حدودی می‌تواند زمانه و زندگی آن حضرت را توضیح دهد.